

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Act de fidelitate.

P. S. S. Dnul Episcop diecezan, în vederea situației creată de noua fază a războiului româno-maghiar a convocat Consistorul plenar diecezan, carele s'a întrunit în ședința de Miercuri 24 August (6 septembrie). Prezenți au fost: P. S. S. Dnul Episcop diecezan Ioan I. Papp ca prezident, și următorii asesori din cler: Roman Ciorogariu, Gheorghe Popoviciu, Vasilie Beleş, Cornel Lazar, Fabrițiu Manuilă, Mihaiu Păcățian, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Traian Vățian, Dimitrie Muscan, Mihaiu Lucața, iar mireni: Sava Raicu, Dr. Gheorghe Popa, Vasilie Goldiș, Petru Truția, Gherasim Serb, Iosif Moldovan, Dr. Nestor Oprean, Aurel Petroviciu și Dr. Cornel Iancu. La propunerea secretarului consistorial Vasilie Goldiș s'a adus cu unanimitate următorul Manifest de loialitate.

Excelența Voastră Domnule Ministru-Președinte!

Consistorul diecezan gr.-or. român din Arad în fața izbitorului fapt, că România învecinată a declarat războiu monarhiei noastre, în care sub scutul glorioasei dinastii a Habsburgilor în fidelitate și îmbucurătoare desvoltare trăiesc milioane de Români, își ține de sfânta datorință a declara, că credincioșii gr.-or. români ai acestei dieceze, întocmai ca întreg poporul român al Ungariei, care popor în decursul unei mii de ani în frățescă împreună lucrare cu maghiarimea și-a apărat patria față de oricare dușman din afară, ca în trecut, astfel în prezent și în viitor își păstrează neclintită credința față de tron și patria lor Ungaria și acest tron și această patrie o vor apăra cu averea lor și cu sângele lor și cu toată jertfa, de care vor fi capabili față de fie-ce dușman din ori-care parte ar veni acela.

Roagă pe Excelența Voastră, binevoiți a lua grațios la cunoștință această declarațiune a noastră și să Vă îndurați totodată a tălmăci înaintea Majestății Sale gloriosului nostru Împărat și Rege Apostolic Francisc Iosif I-ul în veci neclintita noastră alipire și omagială supunere.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută în 24 august (6 Septembrie) 1916.

Vasilie Goldiș,
notarul consistorial.

Ioan I. Papp,
Episcopul Aradului.

Acest act s'a înaintat Domnului Ministru-președinte reg. ungar conțele Ștefan Tisza și se aduce totodată la cunoștința obștei credincioșilor noștri pe calea oficiilor parohiale.

Să mă fac preot?

Puțin timp ne mai desparte de terminul când să vor redeschide școalele de toate categoriile și privirea noastră se îndreptează către aceea singură școală, care credem că e de cea mai mare însemnătate pentru viața noastră culturală și religioasă, spre seminariile teologice. Acum e timpul când părinții, pășiți și de aceea și foarte prevăzători, se holărise definitiv ca pe ce carieră să-și trimită fiii lor. Judecata aceasta din urmă a părinților, din ce motive vom vedea mai jos, e mai totdeauna nefavorabilă pentru tagma preoțească. Părinții cari au ros la speranțe roz-albe până s'au săturat, fără rezultat, voiesc să-și cruțe copiii de plăcerea aceasta amară. Primul criteriu, care vine luat cu socoteala la alegerea carierelor este *rentabilitatea* al doilea *domnia* cât mai mare. Și sârmana carieră preoțească nu poate oferi nici una din aceste aspirațiuni și de aceea peste dânsa să trece degrabă la ordinea zilei. În seminarii intră de obicei tinerii cari nu mai au încotro ori nu mai au poftă, și pulere de învățat sau că sunt un element prețios dară fără mijloace materiale necesare. Nu voim să jignim pe nimeni dar credem că nu vătămăm adevărul dacă spunem, că în seminariile noastre să poartă trist duhul neputinței și al neplăcerii. Bisericele noastre sunt multe, preoții slabi, viața religioasă anemică și atâtea alte acuze grave cad asupra bisericii noastre chiar din partea credincioșilor ei. Și ne întrebăm că cine e de vină pentru starea actuală a bisericii noastre. În primul rând noi preoții. Făcut-am noi o propagandă serioasă pentru a spulberă toate părerile greșite care dominează la noi despre rostul și chemarea bisericii? Arătat-am noi tineretului nostru frumseța și însemnătatea chemării preoțești? Spusu-i'am noi acestuia că ce oameni de o înaltă cultură și de un nobil caracter au purtat haina preoțească în vechime ca Ioan Chrisostom, Grigorie și Vasiliu cel mare și alți străluciți bărbați și că ce figuri ilustre preoțești cunoaște istoria noastră bisericească. Nu! noi preoții am stat cu brațele încrucișate și am suferit ca și străini și ai noștri să ne împungă tot mai jos și *social* și *cultural* minte. Macar de și nimenea nu ar p fost îndreptățit să facă lucrul acesta căci apostolul Pavel zice: »*Presbiterii cei ce-și caută bine de direcție să se învrednicească de o îndovită onoare, mai ales cei ce se ostănesc în cuvânt și în învățatură, căci scriptura zice:*

» *Vrednic este lucrătorul de plata sa.* « (Tim. I. 5, 17).

Iată drepturile noastre exprimate în mod nu se poate mai clar de apostolul neamurilor. Deci suntem în deplin drept să pretindem dela credincioșii noștri *onoarea* și *plata* ce ni-se cuvine.

Va trebui prin o propagandă cuminte și serioasă să facem pe credincioșii noștri să înțeleagă că atunci când nu dă preoțimei onoarea ce i-se cuvine și prin greutate materială abate și face cu neputință preoțimei ocuparea cu cele pur spirituale lor singur își fac cel mai mare rău. Există o literatură bisericească clasică și altă modernă atât de bogată și atât de frumoasă cu cari se pot vindeca toate ranele sufletești dară la binefacerile acestor literaturi credincioșii noștri nu pot ajunge fără un cler luminat și scos din ghiarele mizeriei. Prin dejosimea preoțimei pe teren social și cultural credincioșii noștri se eschid singuri dela binefacerile nespuse de mari ale bisericii.

Un lucru îl vor admite și cei mai încăpăținați oameni ai noștri; sentimentul religios este atât de universal și atât de adânc înrădăcinat în firea omenească, de el nu se poate extirpa cu nici un mijloc pământesc și nu numai că e inextirpabil ci atât e de *folositor* și *necesar* firei omenești. Fără religiozitate cu toată *cultura splendidă* omul ar cădea în animalitate. *Sentimentul religios*, care joacă rolul principal în viața noastră — caute fiește care și se va convinge că dacă este în el un dram de bunătate acela din creșterea religioasă a isvorit — *nu-l sădesc preoții, ci Dumnezeu l-a sădit în noi, preoții au chemarea numai să-l trezească la viață și să-l cultive.* E interesul nostru cel mai vital deci ca să ne creștem și să ne dotăm așa ca și ei să se poată dedica cu trup și suflet cultivării moralului nostru. Cu aceea nu am ajuns nimic că înjurăm preoții dar nu ne îngrijm de soarta lor, așa o pășim ca acela care dă cu muchea toporului și se isbește pe sine cu coada lui. Este adevărat că preoțimea are lipsă de credincioși dar și credincioșii au și mai mare lipsă de preoțime și de munca ei. Cu cât vom apăsa bisericii preoțimea mai jos cu atât va rămâne și moralul nostru mai neglijat. Credincioșii noștri se pare că nici astăzi nu sunt pe deplin în curat cu însemnătatea și foloasele biserici strămoșăști.

Dară dacă vina noastră a preoților e că am tăcut, greșala mai mare a credincioșilor noștri este că au vorbit prea mult în afacerile bisericii. Oameni cu o cultură profană respectabilă poate, dară fără un pic de cultură teologică își permit de multe-ori să aranjeze afaceri de ale noastre pur bisericești. Inteligența noastră poate făcea mai bine dacă lăsa biserica preoților și lucrău pe alte terene atât de neglijate ale vieții noastre publice, unde erau poate mai competenți și mai îndatorați să muncească decât în biserică.

Să redăm biserica menirei ei speciale și să creiem preoțimei o soarte suportabilă așa că cariera preoțească să nu sperie tineri de valoare, ci să-i atragă.

Iubiți tineri cari acum o să vă porniți la studiile mai înalte, pe voi cei mai talentați și mai muncitori vă rugăm să veniți în seminariile noastre teologice. Cariera preotească e adevărat că nu este *nici rentabilă nici domnoasă* dar dânsa are cea mai mare putere de a cultivă internul nostru. Chiar dela talentele și munca voastră să aștepta eliberarea tagmei preotești din mizeriile ei de astăzi și rădicarea acesteia la rangul de odinioară. Oare în tineretul nostru s'a stins ori ce idealism ori ce curaj moral de nu mai cutează să se inroleze în oastea lui Hristos? Oare e un rol dejositor ori din contră chiar nobil să propagi între oameni pacea, bunăînțelegerea și iubirea. Cariera preotească oferă posibilitatea cea norocoasă de a ajunge o posibilitate care precum zice merele Goethe e cea mai mare fericire pe pământ. Rentabilitatea carierei preotești nu constă în bancnote ci în profunde plăceri sufletești. Nu poate fi o satisfacție mai plăcută pe pământ decât să știi că prin munca vieții tale ai redat ceva oamenilor tăi din raiul cel pierdut odinioară de Adam și Eva. Oare tineretul nostru întru atâta a căzut pradă duhului timpului de e incapabil de apostolie? Dacă ar fi drept am avea motiv să ne întristăm pentru că tineretul e izvorul dela care putem aștepta energie, idealism, muncă și abnegațiune. Ne doare inima când trebuie să constatăm cum la străini tinerii cei mai buni întra în ordurile călugărești cele mai severe și cum se fac misionari cari au sarcina greă de a predică legea lui Hristos între sălbatici pe când la noi la adresa tagmei preotești atât de veche și importantă, debitându-se atâtea baljocuri, tinerii fug și au un singur ideal, materia. Doară îmbogățiri sunt pe lume îmbogățirea materială și îmbogățirea sufletească și pe când cea dintâiu e trecătoare și capabilă de a se durifica și a tâmpl darurile superioare ale omului cea din urmă, îl urcă tot mai sus și îi oferă tot mai multe izvoare de fericire.

Iubiți tineri ai noștri de valoare! Acum e timpul când Hristos va încercă să vadă ce zace în sufletul vostru, slăbiciunea tinerului bogat care de dragul averilor și plăcerilor lumești s'a lăpădat de valorile superioare a unui suflet idealist ori credința și curaj l moral al apostolilor cari toate bogățiile și domniile lumești le-au socotit de nimica pe lângă fericirea de a-și ridică mintea și inima la înălțimea moralei lui Hristos. Iubiți tineri acum e vremea, la alegerea carierilor să ne arătați ce zace în sufletul vostru, pietri scumpe sunt acolo, ori numai poftă de mâncare și de beutură. Judecați temeinic a-upra întrebării, să mă fac preot? Și să predic toată viața mea iubirea și nobilitatea minții și a sentimentelor între oameni ori ba? Aduceți-vă aminte de

cuvintele lui Hristos care zice: »Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi și veți află odihnă sufletelor voastre că jugul meu e bun și sarcina mea ușoară este«.

Rusticus.

Adunați sfrimturile!

Ioan c. 6. v. 12-13.

Predică ocazională.

Iubiți creștini!

Nu odată am avut tristă ocaziune să constat, că mulți dintre D-Voastră, nu vin la biserică că doară sufletul ar dori așa și că doară ar simte o sete nepotolibilă după învățăturile bisericești, ci din obicei, ca să mai vadă lume, să-și delecteze urechile cu cântările auzite, să mai auză noutăți dela vecini. De multe-ori cetesc de pe fata multor creștini credința desartă, că *cumințenia* omenească nu are de a face nimica cu biserică, care e din alta lume. Ci mai mulți creștini socotesc că dela sf. biserică nu pot profita nimic, învățăturile ei nu se pot pune în practică cu foloase mari. Chiar astăzi a-și voi să vă arat iubiții mei creștini, numai prin puținele cuvinte, că *cumințenia* omenească adevărată numai din înțelepciunea lui Dumnezeu poate să isvorască și că cel mai mare profit din lumea aceasta, chiar din sf. evanghelie să poate scoate numai. Ascultați cum Domnul nostru Isus Hristos, precum ne spune sf. evanghelie, după ce a săturat cinci mii de oameni cu cinci pâni și doi pești, a poruncit învățăceilor săi zicând:

„Adunați sfărâmurile ce au prisosit, ca să nu se piardă ceva“. Cu mare mirare ne întrebăm, pentru ce a voit domnul nostru Isus Hristos să nu se piardă sfrimturile, oare mai avea lipsă de ele oare nu putea acela care a făcut primadată minunea înmulțirii pânilor să o mai repeteze încă odată sau de mai multe ori? Cine a luat puterea lui Isus Hristos ca să nu poată face una ca aceasta. Pentru ce a poruncit deci învățăceilor săi să adune toate sfărâmurile ca să nu se piardă ceva? Răspunsul e ușor, Pentru că Mântuitorul lumii a voit să ne deie exemplu cum să trăim și cum să muncim cu viața acesta. Și într'adevăr iubiții mei, dacă noi ne vom învăța să cruțăm sfărâmurile, atunci ne vom păstra cu siguranță averea noastră și grijile materiale nici când nu vor ajunge să ne împiedece sufletul în numele lui. Câtă cugetare adâncă, cât adevăr, câtă fericire se ascund în cuvintele acestea „Adunați sfărâmurile!“ Ce fericiți am fi noi iubiții mei, dacă am urmă acest sfat al Domnului nostru Isus Hristos, averile noastre nu le-am cheltui pe lucruri de nimic. Cine să învață odată să prețuiască sfărâmurile nu va ajunge nici când să prădeze părți mai mari din moșia strămoșească adunată cu atâta chin și sudoare, precum se întâmplă de obicei. E lucru înspăimântător să vezi că pe ce lucruri netrebnice își cheltuiesc mulți din venitul lor sau chiar averea. Avem oameni cari toată averea și-o toarnă pe grumaz, lăsând în urma lor copii bolnavi și slămani. Avem oameni cari toată familia lor și-o împopoțonează cu haine scumpe, mâncându-și tot venitul anual numai ca să poată străluci înaintea lumii. Avem oameni sănătoși, cari întreg anul de zile trândăvesc în loc să lucre și așa din an în an își împuținează averea în paguba copiilor. Oh de ar fi învățat toți oamenii aceștia să cruțe sfărâmurile nu ar face ce fac ei a

cheltui numai ce ar fi de lipsă iară încolo ar pune crucer lângă crucer astrăgându-și o sumă frumoasă pentru vremea când ei vor fi bătrâni iară copiii lor mari. Sau iată un alt exemplu trist scos din realitate. Din catastifele unei case de păstrare am putut să cunoșc următoarea stare de lucruri. În unul și același timp un german a depus în casa de păstrare 10.000 coroane ca să-și ridice în locul casei părintești corăspunzătoare în toată privința, un palat pompos și capatul va fi, cum e de prezent ca nepotul germanului va moșteni cel puțin 30.000 coroane avere șezând și el în casa moșului său, iară nepotul Românilor va șede în palatul gloriosului său moș însă va avea 30.000 coroane datorie. Deci care va prospera e ușor de ghicit. Iată Germanul sârguincios a adunat toate sfărâmurile și le-a cruțat, fericindu-se pe sine și familia sa, pe când Românul ușuratic, și-a înăcrit viața sa și a nepoților săi în cheltuieli zădarnice. Avem iubiții mei foarte multe exemple triste cari ne arată, că mulți creștini ed ai noștri, când a fost vorba de patimile urâte ale lor și-au dat averea și venitul acesteia cu amândouă mâinile, iară când a venit la sf. biserică să ceară și dânsa banii atunci, — urât și a grâl, și-au întors spatele fără cea mai mică rușine. Iubiții mei creștini! Adunați cu toată grija sfărâmurile cum zice domnul nostru Isus Hristos, pentru: a atunci când vă veți învăța să prețuiți și sfărâmurile numai atunci o să știți să păstrați averea voastră. A dat Dumnezeu ani mănoși, când toate bucatele au rodit din belșug; bogat și sărac și-ar fi putut să-și îndestuleze toate lipsurile și să pună o bună parte din prisos la o parte pentru bătrânețe și pentru zilele de năcaz, dară oamenii din ce au rodit *pământurile mai mult din ce au cheltuit mai mult*, neșugând la adevărul că ce u, or se pot preface zilele albe în zile negre. Multe dar foarte multe din năcazurile și suferințele oamenilor ar încetă dela sine, dacă aceștia ar umbla la biserică și ar ascultă cu evlavie cuvintele sf. evanghelii cari îndeamnă la cumpătare, la păstrare și la prevedere. Cumințenia și șiretlicurile oamenilor trebuie să se topească în față înțelepciunii lui Dumnezeu ca ceara dela fața focului. Vă îndemn deci iubiții mei ca cu prisosul câștigului și averii voastre să faceți așa cum poruncește domnul nostru Isus Hristos să-l păstrați până la ultima sfrmătură și să faceți danie sf. biserică și săracilor, și să nu l risipiți pe beutură, haine și pe alte plăceri deșerte, pentru că atunci când va veni întru mărire Mântuitorul lumii să judece și vii și morții va pune fieștecărui întrebarea: „Cum ți-ai chivernisit averea și ce ai făcut cu prisosul și sfărâmurile ei?” Și după cum va fi făcut fieștecare așa va primi și răsplată în ziua înfricoșatului județ. Adunați deci sfărâmurile și le folosiți bine ca să fiți fericiți aici pe pământ și ca să câștigați și împărăția cerurilor. Amia.

Tii.

Împlinirea legii lui Șaguna.

— Urmare. —

III. Conferințe preoțești și cercuri religioase. Activitatea pastorală.

Preoții din acest protopopiat au cercat să se achite în marginile posibilității de îndatorirea lor culturală și pastorală. Cu bucurie se poate constată la mulți dintre ei o laudabilă pornire spre progres, care a îndemnat pe unii să păsească și pe calea ziaristică cu propunerile lor privitoare la lărțirea cadrelor de viață

pastorală și la căutarea mijloacelor potrivite spre a da tuturor preoților noștri posibilitatea de a-și îndeplini datorințele așa, cum oricine este în drept să pretindă dela o preoțime cultă și luminată, cum este proțimea noastră din timpul de față. Astfel cele două conferințe preoțești ale noastre ținute în 23 Ianuarie și 19 Februarie 1915 prin discuțiile de ordin științific și de interes obștesc, cari s'au desfășurat aci, au avut un larg răsunset nu numai în revistele și zărele bisericesti, ci și în presa noastră cotidiană. Cine va fi urmărit cu gânduri senine cu înțelegere dreaptă și cu bunăvoința necesară aceste discuții, va fi putut înțelege cu ușurință, că ele au pornit din cea mai desinteresantă dorință de progres și din cea mai bună instituțiune de a contribui la sporirea potenței culturale a bisericii noastre. Conferințele preoțești au fost de ocamdată sistate prin ordinul consist. din 13/X. Nr. 10314 Bis., din cauza timpurilor critice de acum.

Propaganda religioasă și culturală, despre care v'am raportat în anul trecut că s'a desfășurat cu bune rezultate în 1914 în cadrele celor 3 cercuri religioase ale preoților noștri, s'a continuat și în 1915 cu spor crescând. Preoții noștri au simțit, că în adevăr nu mai este coresponzător nici cu cerințele vremii de azi, nici cu pregătirea și adevărata lor chemare, să se adune din mai multe sate numai spre a ceti slujbete și molitvele sfântului nostru. De aceea au introdus bunul obicei de a predică totdeauna cu prilejul sfântului nostru, care se face prin 7 preoți. Astfel de masle cu predică s'au slugit în Săliște (a predicat Dr. I. Lupăș) în Vale (a predicat Dr. Lupăș) în Aciliu (Ioan Popa) în Tilișca (Dr. D. Borcea) în Săcel (Alex. Vlad și I. Manta sen.) iar părintele Ioan Manta sen. raportează că a predicat în 6 rânduri, la astfel de masle cu câte 7 preoți.

Aceste predici ocazionale, împreună cu cele rostite în Duminecile și sărbătorile de peste an, pot să convingă pe oricine, că năzuința de a cobori cuvântul Scripturii în toate relațiunile de viață ale popoului nostru sau mai corect încercarea de a îndrumă întreagă viața credincioșilor noștri în conformitate cu învățăturile Evangheliei stăpânește din an în an în măsură tot mai intensivă cușetarea și activitatea preoților noștri.

În cursul anului 1915 ne-am îngrijit și de hrana sufletescă a soldaților de prin spitale. În diferite rânduri am distribuit cărți de cuprins religios și istoric nu numai soldaților din spitalul improvisat în Săliște, ci prin mijlocirea preotului militar S. Păcurariu am trimis și răniiților noștri din Praga 187 numerî din Biblioteca Șaguna, iar în 31 Dec. 1915 s'au expedat prin subsemnatul oficiu protopopesc 373 cărți românești la subcomisiunea pentru spitale și a comisiunii regnicolare pentru ajutorarea ostașilor.

Ca scop de a putea îndeplini astfel de cerințe ale zilelor noastre în măsură și mai mare, decât până acum, prin circulara protopopească din 8 Decembrie 1915 Nr. 452 punctul 2 am adresat preoțimii tractuale următorul apel:

„Spre a putea veni în ajutor atât credincioșilor noștri rămași acasă, cât mai ales soldaților bolnavi de prin biferite spitale îndepărtate, și cu balsamul cuvântului tipărit, după care însătează atât de mult sufletul celor tintuiți de patul burerii, fiecare preot este poștit a alege din predicile, pe cari le-a rostit dela isbucnirea rășboiului încoace și le are scrise, 2 3 predici pe cari le află mai potrivite spre a le tipări în volum. Aceste predici să le trimită subsemnatului oficiu până în 31 Decembrie a. c. Comisiunea de cenzurare, in-

stituită de conferința noastră preoțească, le va examina, va face din ele convenite selecțiune și pe cele mai corăspunzătoare le recomandă comitetului și sinodului protopopesc spre tipărire sau în Biblioteca Șaguna sau în volum separat. E de dorit, ca predicile, ce se vor trimite spre publicare, să nu fie prelucrate după alți autori români sau străini, ci — după putință — să fie lucrări originale ale preoților noștri, ca să învedereze pregătirea, priceperea și iscusința lor de a aplica cuvântul Scripturii și învățăturile Evangheliei la diferitele cazuri pastorale, ce s-au ivit în cursul acestui războiu în viața poporului nostru. La caz că unii dintre preoți nu ar avea predicile lor astfel alcătuite, ca să poată fi publicate numai decât, ti sfătuesc să le stilizeze din nou și cu toată îngrijirea, ca să poată îndeplini măcar în parte cele trei condiții esențiale pentru ori-ce cuvântare bună să învețe, să miște, să delecteze, după cuvântul lui Quintilian care scrie: „*Tria sunt, quae praestare debet orator: ut doceat, moveat, delectet*” (Iustit. oratoriae III. 5).

La acest apel au răspuns 14 preoți, trimițând cu totul 48 predicii, dintre cari membrii comisiei de cenzurare au admis apra cenzurare 36*).

Astfel avem în protop. Săliștei: 2 preoți, cari n'au predicat niciodată.

2 preoți cari au rostit câte	2 predicii
1 " " " " " " " " " " " "	3 " "
1 " " " " " " " " " " " "	4 " "
3 " " " " " " " " " " " "	6 " "
1 " " " " " " " " " " " "	10 " "
3 " " " " " " " " " " " "	12 " "
1 " " " " " " " " " " " "	13 " "
1 " " " " " " " " " " " "	17 " "
1 " " " " " " " " " " " "	20 " "
1 " " " " " " " " " " " "	25 " "
1 " " " " " " " " " " " "	34 " "
1 " " " " " " " " " " " "	46 " "
1 " " " " " " " " " " " "	52 " "

După singuraticile parohii numărul de 290 se distribuie astfel:

1. În Aciliu s'au rostit în 1915 cu totul	48 predicii
2. " Alamor	20 " "
3. " Amnaș	2 " "
4. " Cacova	6 " "
5. " Gales	5 " "
6. " Gurarâului	30 " "
7. " Mag	13 " "
8. " Săcel	16 " "
9. " Săliște	106 " "
10. " Sibiel	12 " "
11. " Tilișca	8 " "
12. " Topârcea	19 " "
13. " Vale	5 " "

290 predicii

Comitetul protopopesc în ședința sa din 15 Februarie 1916 a decis ca predicile acestea să se publice pe cheltuiala fondului Șaguna, conform preliminarului alcătuit de d. G. Poponea, conducătorul tipografiei arhidiecezane din Sibiu și să formeze continuarea

*) De astfel să nu se creadă, că preoții noștri ar fi rostit în cursul anului trecut numai predicile trimise spre publicare, în să adaog aici, că conform rapoartelor intrate dela singuraticii preoți, în bisericile acestui protopopiat s'au rostit cu totul, în 1915, 290 predicii, cu 128 mai multe decât s'au raportat în această cauză cu ultimul prilej. În cifră medie s'ar veni cam 15 predicii la an de un preot. În realitate însă e foarte mare disproporția între numărul predicilor rostitite de singuraticii preoți: 14 inși nu ating cifra de 15 predicii anual și numai 6 inși au rostit mai mult decât 15 predicii.

celor 15 numeri, apăruți până acum în „Biblioteca Șaguna”. Onor. Sinod protopopesc, la rândul său, va binevol a examina acest coneluz și, întrucât îl va afla corăspunzător, îi va da încuviințarea sa.

Nu pot încheia capitolul acesta, privitor la activitatea pastorală, fără a nu atinge și greutățile materiale, cu cari au să lupte cei mai mulți dintre preoții noștri.

Între preoții protopopiatului este unul singur, care în virtutea art. de lege 38 din 1913 privitor la cvincvenalele preoțești beneficiază de 2 cvincvenale (800 cor.): părintele I. Manta sen. din Gurarâului, și unul, căruia i-s'a încuviințat 1 cvincvenal și 60% din al 2-lea cvincvenal (641 cor. 36 fil.) părintele P. Iuga iun. din Tilișca. Un cvincvenal întreg (400 cor.) au primit următorii: Ioan Hanzu (Cacova, Aron Flucș (Săcel), Iacob Stefla (Săliște) Valerie Popovici (Sibiel) și Gheorghe Iltu (Vale. Iar $\frac{7}{2}$ de cvincvenal (900 cor. anual) au: Simion Alămorean (Alămor), Ioan Predovia (Almaș), Ioan Iosof (Gales); Alexandru Vlad (Mag), Dr. Dtru Borcea (Săliște). Dr. Ioan Lupaș (Săliște), Ioan Popa (Săliște) Ioan Iosof (Tilișca) N. Isac (Topârcea).

Deci întregirile dela stat prezintă în total următorul tablou:

	Intregire.	Cvincv.
1. Aciliu:	Emilian Stoica 1257-89	
2. Alămor:	Simion Alămorean 529-74	200—
3. Amnaș:	Ioan Predovici 676-82	200—
4. Cacova:	Ioan Hanzu 1017-70	400—
5. Gales:	Ilie Iosof 636—	800—
6. Gurarâului	Ioan Manta sen. 751-08	
7.	Ioan Manta iun. 761-08	
8. Mag:	Alexandru Vlad 587-08	200—
9. Săcel:	Aron Flucș 1240—	400—
10. Săliște:	Dr. Ioan Lupaș 1413-28	200—
11.	Dr. Dtru Borcea 1414-14	200—
	400 dela biserică	
12.	Ioan Popa 1314-35	200—
13.	Iacob Stefla 1410-35	400—
14. Sibiel:	Vasilie Popovici 1337.—	400—
15. Tilișca:	Ioan Iosof 480—	200—
16. Topârcea:	I. Iuga 1079-32	641-36
17. Vale:	N. Isac 638-90	200—
18.	V. Suciu 638-90	200—
19.	G. Iltu 1429-19	400—
	<u>18602-82</u>	<u>5441-36</u>

Deci suma întregirii de salariu, de care sunt împărtașiți cei 18 preoți din protopopiatul Săliștii, face în total 18,602 cor. 82 fil., iar suma cvincvenalelor 5441 cor. 46 fil. la oaltă 250.44 cor. 18 fileri.

În împrejurările atât de serioase ale traiului nostru de astăzi aceste sume nu pot fi considerate ca corăspunzătoare cerințelor multiple, nici dacă vom mai alătură lângă ele mărăntășurile cu totul disparente, pe cari preoții noștri le mai pot agonisi pe urma diferitelor stujbe din Molitvelnic.

Deci chestiunea preoțească va rămânea în viața noastră încă timp îndelungat ca una dintre cele mai dificile chestiuni deschise, atât sub raportul vieții pastorale, unde nu sunt destul de lămurite conceptele, cât și sub raportul existenței materiale, nefiind asigurat deplin traiul material al preoților, ca ei să se poată dedica cu trup cu suflet aceluia un lucru, care trebuie este mai presus de toate cerințele trecătoare ale acestei vieți: mântuirii sufletelor prin credință și cultură!

Între preoții din protopopiatul Săliștii nu s'au întâmplat în cursul anului trecut schimbări. Sunt și avem, ca și mai înainte, 19 preoți cu parohii, 2 capelani, din-

tre cari cel din Topârcea, Ioan Isac » fost introdus în funcția aceasta la 29/VI 1945, 1 preot resignat, 4 clerici, cu examen de calificare, 6 clerici în seminarul din Sibiu și 5 în cel din Arad.

(Va urmă).

AVIZ.

Direcțiunea seminarului ortodox român din Arad aduce la cunoștința elevilor seminariali, că întocmai cași în despărțământul pedagogic și în despărțământul teologic în 18 Septembrie (1 Octombrie) se va celebra chemarea Duhului sfânt iar în 19 Septembrie (2 Octombrie) se vor începe prelegerile.

Până în 25 August (7 Septembrie) fiecare elev să trimită taxa de înscriere. Elevii ordinari din despărțământul teologic Cor. 71/40, cei de pe teritoriul diecezan, iar cei de pe teritoriul arhidiecezei Cor. 91/40. Cei ce au solvit în luna Iunie ori de atunci încoace taxele vechi, să le întregescă la aceasta sumă, ca să nu întâmpine greutăți din aceasta pricină immatricularea lor. Pe lângă aceasta elevii primiți în c. I. teologic, tot din aceste motive să-și întregescă actele unde li s'a cerut aceasta în rezoluția de primire.

Examenle de corigență și private se vor ține pentru despărțământul teologic 17/30 Septembrie, cu cei ce nu sau prezentat în 24 Aug. (6 Septembrie).

Onoratele oficii parohiale sunt rugate a comunica acest aviz elevilor din localitatea lor.

Nr. 3876/1916.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de directoară la internatul școlii diecezane gr.-or. române civile de fete din Arad cu termen de **21 zile** dela prima publicare în organul »Biserica și Școala« se publică concurs.

Dela recurente se cere:

1. Să poseadă în graiu și scris perfect limba română și cea maghiară, apoi limba germană ori cea franceză.

2. Să aibă cel puțin 4 clase civile.

3. Să fie de religie gr.-or. română.

4. Prin atestat medical să dovedească sănătatea.

5. Să fie în stare a conduce economia și socoșile internatului.

6. Despre eventualul serviciu de până aci să producă atestat dela organele competente.

Beneficiul împreună cu acest post va fi următorul:

Cortel și întreținere completă în internat și salar anual de 1000 cor.

Obligamentele directoarei se cuprind în regulamentul intern pentru școala de fete și internatul ei, care oricând în orele oficiale se poate vedea la secretariul consistorial.

Arad, din ședința consistoriului gr.-or. românând ca senat școlar ținută în 11/24 August 1916.

Consistorul gr.-or. român
din Arad.

Nr. 3071/1916.

Anunț școlar.

Școala diecezană de fete din Arad. Cu internat și drept de publicitate.

Se aduce la cunoștința onoratului public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1916—1917 se vor face în zilele de 15/28—17/30 septembrie) a. c. în localitatea școlii (strada Teleky)

Pentru acest an școlar, în vederea scumpetei tot mai mari, taxa de întreținere în internat s'a stabilit cu 850 cor. și se plătește anticipativ în 4 rate de câte 212 cor. și 60 fil. anume: la 1 septembrie, 1 noiembrie, 1 februarie și 1 aprilie, la Administrația cassei consistoriale în persoană sau cu posta. Didactrul școlar pentru elevele interne este de 50 cor. la an și se plătește la direcțiunea școlii în 4 rate de câte 12 cor. 50 fil. și anume în 1 sept., 1 noiembrie, 1 februarie și 1 aprilie.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea revăcută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația rămână, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienice îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun, prânz (3 plese), ugină și cină.

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie.

Afară de taxa de întreținere și de didactru elevele interne mai au a solvi 10 cor. ca taxă medicală (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi, în caz de lipsă, îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (de 3 ori pe săptămână câte 1/2 oră), sau 18 cor. (de 3 ori la săptămână câte 1 oră întreagă).

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plățirea ratei prime din taxa de întreținere.

Elevele externe vor plăti didactru de 80 cor la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 20 cor. și anume rata I la înscrierea din sept., rata a II-a la 1 noiembrie, rata a III-a în 1 februarie și rata a IV-a la 1 aprilie, deusemenea la direcțiunea școlii.

Atât elevele externe, cât și celele interne vor plăti la înscriere încă următoarele taxe: 2 cor. taxă de înscriere, 12 cor. taxă pentru fondul regnicolar de penziune, 2 cor. pentru biblioteca școlară și 2 coroane pentru anuar.

Afară de taxa pentru întreținerea în internat, toate celelalte taxe se plătesc la direcțiunea școlii. Tot la direcțiunea școlii se plătește lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, fie absentarea mai lungă sau mai scurtă, vor avea să plătească întreaga taxă de întreținere, dar numai în cazul, când eleva respectivă, pe lângă toate că ar fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreaga taxă, care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc că au absolvat cu succes cel puțin 4 clase elementare ori în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasele premergătoare la vre-o școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire. Su punerea la examenul de primire e împreună cu o taxă de 20 cor.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primadată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certifi dacat revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapumă cu 2 cearșafuri, 2 cearșafuri pentru pat și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 pahare (unul pentru beut și altul pentru dinți), 4 cărpe pentru șters laborul, perie de cap, de dinți și de haine, piaptăn și foarfeci, 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și recvizite de învățământ și cu recvizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică, cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune la mâna directoarei internatului o sumă oarecare de bani, despre cari se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părtinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniformeii, care va fi modestă se vor lua la vremea sa dispozițiuni, ca să fie cât de ieftin și bună.

Prelegerile se vor începe în 24 august (6 sept.) și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința Consistorului gr.-or. român ca senat școlar, ținută în 30 iunie (13 iulie) 1916.

*Consistorul rom. ort.
din Arad.*

833 jughere de 1000 pământ în hotarul comunei **Cermei (Csermő)** jumătate teren arabil, cealaltă jumătate fâneață și pășune e de ezarendat cu începerea dela 1-ma Octomvrie a. c. pe un — eventual pe mai mulți ani consecutivi.

Ofertele sunt a se adresă până în 25 Septemvrie a. c. la

Consistorul gr.-or. român din Arad.

CRONICA.

În atențiunea clericilor. Ministrul m. reg. de honvezi sub Nr. 16507/el. 26—1916 a admis, ca tinerii aflați de apți pentru arme cu ocaziunea prezentării a III-a supletoară de glotași anunțat estimp, dacă aceia au fost primiți în timpul prescriș în institutul teologic pe anul școlar 1916/17. Cu considerare că dâșii au intrat numai în 28 august sub arme va se zică numai cu câteva zile înainte de începerea anului școlar, excepționalminte îi împărtășește cu favorul acordat candidaților de preoți §-ul 29 a legii referitoare, dreptce întrucât acestia ar fi intrat la 28 August sub arme au să fie eliberați de acolo. Aceia între cari au fost aflați apți de arme mai nainte de a III-a prezentare de glotași nu se bucură de acest favor.

Cununie. În 31 August n. a fost celebrată în biserică din Homorog cununia dșoarei *Anuța Costa* fca lui *Nicolae Costa*, cu fostul nostru profesor seminarial *Dr. Ștefan Muntean*, preot ales în Giula-orăș mare român. Felicitările noastre!

Concurse.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale din Săud (Bihor, ppiatul Vășcăului se escrie concurs cu termin de alegere 30 zile dela prima publicare pe lângă următorul beneficiu.

1. În numărar 400 cor. 2. Venite cantorale 60 cor. 2. Pentru conferință 6 cor. 2. Pentru încălzitul salei de învățământ 10 metri lemne transportate în curtea școlii. 5. Intregirea dela stat e asigurată cu rezoluția ministerială Nr. 162063/913. 6. Locuință și grădină de legume.

Reflectanții la aceasta stațiune se vor prezentă în termin regulamentar poporului de aici, având a-și înaintă recursul instruit cu documentele necesare în calea oficiului ppresbiteral al Vășcăului în Cusuiș (Köszvényes p. u Kisszedres).

Comitetul parohial.

În conțeldgere cu: *Vasilie Nicoruția*, zicar ppsc.

—C—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Seprős (Șepreus)** să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foșia „Biserica și Școala“.

Emolumentele la acest post sunt:

1. În bani gata: 100 coroane.
  2. 8 jughere pământ cu drept de pășunat a căru venit după detragerea dării care are a o suportă alesul, — face 200 coroane.
  3. Locuință cu grădină.
  4. Spese de conferință și scripturistică 40 cor.
  5. Dela înmormântări 2 cor.
- Cel ales are a conduce strana fără altă remunerațiune.

La acest post reflectanții fără ani de serviț să preferează. Pentru orintare comitetul parohial aduce la cunoștința celor interesați, că întregirea salarului conform legilor esistente să vor cere dela stat. Recursele ajustate cu documentele recerute sunt a se

înaintă P. On. Oficiu protopopesc gr. or. rom. Borosjenő, — iar reflectanții vor avea a să prezintă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. *Comitetul parohial.*

în conțelegere cu: *Ioan Georgia*, ppresbiter tractual, inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru întregirea posturilor învățătoresți din comunele bisericesti: **Babșa, Brestovați, Budinț, Crivobara, Drăgoești, Secaș și Vizma**, toate din tractul Belințului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:
1. *Babșa*: În bani gata 1000 cor., scripturistică 20 cor., conferință 20 cor., eventual: întregire dela stat, votată și postului învățator, locuință în natură, cu grădină și de fiecare înmormântare câte 1 cor.

Dările după intravilan cad în sarcina învățatorului.

2. *Brestovați*: În bani gata 141 cor. 60 fil., în pământ 80 cor., în naturalii 141 cor. 60 fil. pentru conferință 20 cor., pentru paușal de cancelarie 10 cor., venite accidentiale 5 cor., locuință în natură, cu grădină lângă ea și eventuala întregire dela stat, pușă deja în vedere sub Nr. 10814/1913.

Dările publice, după pământul ce-l beneficiază, cad în sarcina învățatorului.

Să observă că, în lipsa de învățatori, să admit și învățătoare la acest concurs, precum și aceea că, învățătorirea alesului, va urmă numai după ce alegerea va fi luată la cunoștință de înaltul ministeriu de culte și instrucție publică.

3. *Budinț*: În bani gata 820 cor., pentru conferință 20 cor., pentru scripuristică 10 cor., locuință în natură, cu grădină de 1/2 jugăr, de fiecare înmormântare, la care e poftit, câte 1 cor. și eventuala dela stat, votată deja fostului învățator.

De curăprea pe din lăuntru a locuinții învățătoresți și de încălzirea ei, se va îngriji însuși învățatorul.

4. *Crivobara*: În bani gata 498 cor., în pământ 150 cor., 22 m. m. bucate: jumătate grâu, jumătate cucuruz, socotite toate în 352 cor., pentru conferință 20 cor., pentru scripturistică 6 cor., locuință în natură, cu grădină lângă ea, dela înmormântări, unde va fi poftit, câte 1 cor. și eventuala întregire dela stat, votată și fostului învățator

Curățirea pe din lăuntru a locuinții învățătoresți și încălzirea ei, cade în sarcina învățatorului.

Darea după pământ cade în sarcina învățatorului.

5. *Drăgoești*: În bani gata 340 cor., 7 1/2 Hl. grâu 75 cor., 6 Hl. cucuruz 42 cor., 2 1/2 jugăre pământ arător 15 cor., lemne pentru învățator 64 cor., pentru conferință 20 cor., pentru scripturistică 20 cor., pentru adunarea generală 20 cor., locuință în natură, cu grădină lângă ea, dela înmormântări, unde e poftit, câte 1 cor., și eventuala întregire dela stat, avută și de fostul învățator.

Dările după pământ le plătește însuși învățatorul.

6. *Secaș*: În bani gata 740 cor., dela fondul bisericii 200 cor., dela pământul învățătoresc 60 cor., pentru conferință 20 cor., pentru scripturistică 10 cor., locuință în natură, cu grădină lângă ea, dela înmormântări 40, respective 80 fil. și eventuala întregire dela stat, votată deja sub Nr. 17931/1914.

Dările după pământul ce-l beneficiază, cad în sarcina învățatorului.

7. *Vizma*: În bani gata 516 cor., 24 m. m. bucate: jumătate grâu, jumătate cucuruz, socolite toate în 384 cor., dela pământul școlar 100 cor., pentru con-

ferință 20 cor., pentru scripturistică 10 cor., dela înmormântări 40, respective 80 fileri, locuință în natură, cu grădină și eventuala întregire, ce se va cere dela stat.

Dările după pământul beneficiat, cad în sarcina învățatorului.

Cei-ce doresc se reflecteze la ori-care din aceste posturi, sunt poftiți:

a) A-și trimitte petițiile concursuale, instruate conform normelor în vigoare, respectivului comitet parohial, pe ca'ea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megye); b) a se prezenta într-o Duminecă ori într-o sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic; c) a aceluși atestat de funcție și conduită dela respectivul șef, întrucât a fost și până acuma în funcție și d) a descoperi în scris, dacă e asentat, fără a fi făcut anul de voluntar. Fiecare ales învățator la vre-unul din aceste posturi, e dator:

a) Să instrueze pe școlari cântările bisericesti; b) să-i conducă la sf. biserică și să-i supravegheze și c) să presteze serviciile cantonale în și afară de biserică, fără nici o remunerație.

La Babșa vor fi preferiți cei cu ecalificație mai înaltă și apti a diriga cor.; iar la Budinț și la Secași cei apti a conduce cor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator-cantor dela școala gr. or. română din Bunești se scrie concurs cu termen de alegere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios pe lângă următorul beneficiu.

1. În numărare dela comuna bisericască 600 cor. 2. Stole cantonale 100 cor. 3. Lemne de încălzit. 4. Cuartir cerespunzător și grădină de legume. 5. Întregirea dela stat sub rezolvire.

Reflectanții la aceasta stațiune își vor înaintea recursul ajustat, cu documentele originale prevăzute de regulament P. O. oficiu ppresbiteral în Közvényes p. u. Kisszedres, având a se arăta credincioșilor de aici termen regulamentar.

Comitatul parohial

În conțelegere cu: *V. Nicoruția* vicar ppsc.

Pentru îndeplinirea postului de preot din parohia de clasa II-a din Budinț tractul Belințului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 30 jughere pământ arător. 2. Stolele legale. 3. Folosirea intra și estravilanului par., fiecare de câte 800□. 4. Eventualul ajutor dela stat.

Darea după sesie o solvește preotul.

Alesul preot e îndatorat să catehizeze școlarii gr.-or. rom. din parohie, fără vre-o remunerațiune.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poftiți să-și aștearnă petițiile instruate conform dispozițiilor regulamentare și întrucât sunt în funcțiune, să aceluși și atestat de servicii dela șeful respectiv, comitetului parohial din Budinț, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. al Belințului (Belenceze, Temes-megye) și tinând samă de dispozițiile sub durata concursului, în vre-o Duminecă, ori sârbătoare, în sf. biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și eventual și în oratorie.

tare, tipic și eventual și în oratorie.

Să observe că, alesul preot, e dator să asigure văduvei preotese și orfanilor rânduși după reposatul preot venitului precizat în §-ul 26 din regulamentul pentru parohii.

Comitetul parohial

În înțelegere cu: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.